

En strategi för ungdomspolitiken

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2009/10:53 En strategi för ungdomspolitiken och en trepartimotion som väckts med anledning av denna. Dessutom behandlas elva motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2009 om ungdomsfrågor.

I skrivelsen redogör regeringen för inriktningen av det framtida ungdomspolitiska arbetet. Den redovisade strategin innehåller också ett antal utgångspunkter för ungdomspolitiken samt ett antal strategiska utmaningar som ses som centrala för att uppnå de ungdomspolitiska målen. Strategin för ungdomspolitiken är ett led i uppföljningen av den senaste ungdomspolitiska propositionen Makt att bestämma – rätt till välfärd. Det handlingsprogram som var en del av propositionen har genomförts. Ett nytt handlingsprogram med åtgärder inom ungdomspolitikens fem huvudområden presenteras nu.

Utskottet föreslår att samtliga motioner avslås med hänvisning till pågående eller planerade insatser inom ramen för handlingsprogrammet. Skrivelsen bör inte föranleda någon åtgärd från riksdagen.

I betänkandet finns fem reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Inledning	5
Ungdomspolitiskt handlingsprogram	5
Skrivelsen	5
Motionen	11
Utskottets ställningstagande	13
Samhällsekonomiska analyser i sociala sammanhang	18
Homo- och bisexuella ungdomar samt unga transpersoner	19
Inflytande och representation	20
Bakgrund	21
Utskottets ställningstagande	21
Jämställd fritid och kultur	22
Utskottets ställningstagande	22
Fritidsgårdsverksamheten	23
Förebyggande arbete	24
Ungas medievardag – ett säkrare Internet	26
Ekonomiskt stöd till de politiska ungdomsförbunden	27
Reservationer	28
1. Ungdomspolitiskt handlingsprogram, punkt 1 (s, v, mp)	28
2. Homo- och bisexuella ungdomar samt unga transpersoner, punkt 4 (s, v, mp)	31
3. Jämställd fritid och kultur, punkt 6 (s, v, mp)	32
4. Fritidsgårdsverksamheten, punkt 7 (v)	32
5. Förebyggande arbete, punkt 8 (s, v, mp)	33
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	34
Skrivelsen	34
Följdmotionen	34
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	34

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ungdomspolitiskt handlingsprogram

Riksdagen avslår motion

2009/10:Kr4 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp).

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2009/10:53 till handlingarna.

3. Samhällsekonomiska analyser i sociala sammanhang

Riksdagen avslår motion

2009/10:Kr244 av Betty Malmberg och Mats Gerdau (båda m).

4. Homo- och bisexuella ungdomar samt unga transpersoner

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:So603 av Börje Vestlund m.fl. (s) yrkande 4 och

2009/10:Kr298 av Agneta Berliner och Birgitta Ohlsson (båda fp).

Reservation 2 (s, v, mp)

5. Inflytande och representation

Riksdagen avslår motion

2009/10:Kr231 av Kenneth Johansson (c).

6. Jämställd fritid och kultur

Riksdagen avslår motion

2009/10:Ju381 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp) yrkande 41.

Reservation 3 (s, v, mp)

7. Fritidsgårdsverksamheten

Riksdagen avslår motion

2009/10:Kr208 av LiseLotte Olsson m.fl. (v).

Reservation 4 (v)

8. Förebyggande arbete

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Kr222 av Monica Green och Carina Ohlsson (båda s) och

2009/10:Kr289 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s).

Reservation 5 (s, v, mp)

9. Ungas medievardag – ett säkrare Internet

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:So230 av Anita Brodén (fp) yrkande 2 och

2009/10:Kr224 av Solveig Hellquist (fp).

10. Ekonomiskt stöd till de politiska ungdomsförbunden

Riksdagen avslår motion

2009/10:Kr305 av Fredrik Lundh och Maryam Yazdanfar (båda s).

Stockholm den 28 januari 2010

På kulturutskottets vägnar

Siv Holma

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Siv Holma (v), Christer Nylander (fp), Cecilia Magnusson (m), Leif Pagrotsky (s), Lars Wegendal (s), Mats Johansson (m), Anders Åkesson (c), Nikos Papadopoulos (s), Hans Wallmark (m), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Dan Kihlström (kd), Olof Lavesson (m), Göran Persson i Simrishamn (s), Camilla Lindberg (fp), Esabelle Dingizian (mp), Göran Montan (m) och Leif Pettersson (s).

Utskottets överväganden

Inledning

I skrivelse 53 redogör regeringen för inriktningen av det framtida ungdomspolitiska arbetet. Den redovisade strategin är ett led i uppföljningen av den senaste ungdomspolitiska propositionen Makt att bestämma – rätt till välfärd¹. I skrivelsen presenteras ett nytt handlingsprogram med åtgärder inom ungdomspolitikens fem huvudområden.

I det följande ges först en översiktlig redovisning av innehållet i regeringens skrivelse 53, och på den följer en motsvarande redovisning av innehållet i den trepartimotion som väckts i ärendet. Därefter redovisar utskottet sin syn på regeringens och oppositionspartiernas synpunkter. Varje avsnitt är med rubriker underindelad i den struktur som används i skrivelse 53.

Till sist behandlas ett antal motionsyrkanden från den allmänna motions tiden 2009 angående olika ungdomsfrågor.

Ungdomspolitiskt handlingsprogram

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om annan inriktning av handlingsprogrammet och lägger skrivelse 53 till handlingarna.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Skrivelsen

Av skrivelsen framgår att Sveriges unga över lag har en god hälsa. De flesta unga skaffar sig en gymnasieutbildning, och många av dem fortsätter sedan att utbilda sig på högskolor eller universitet. Över hälften av landets kommuner har någon form av inflytandeforum för ungdomar, och en stor majoritet av alla unga är medlemmar i en förening. Att vara ung i Sverige i dag ger således goda möjligheter att förverkliga sina drömmar och förhoppningar.

Trots detta finns det emellertid områden med en mindre positiv utveckling, som begränsar ungdomars tillgång till välfärd och inflytande. Många unga har svårt att komma in på arbetsmarknaden och att hitta en egen bostad. Valfriheten kan för vissa upplevas som överväldigande, samtidigt som andra hindras från att göra egna livsval. Utvecklingen av ungas psykiska ohälsa har visat oroande tendenser. Ungdomskullarna har varit stora

¹ Prop. 2004/05:2, bet. 2004/05:KrU2, rskr. 2004/05:94.

under de senaste åren. Det innebär fler unga i skolan och på arbetsmarknaden. Inte minst ökar efterfrågan på meningsfulla fritidsaktiviteter för ungdomar.

I skrivelsen presenterar regeringen ett ungdomspolitiskt handlingsprogram med åtgärder som ytterligare förstärker arbetet för att förbättra ungdomars levnadsvillkor. Handlingsprogrammet är uppdelat i fem huvudområden: utbildning och lärande, arbete och försörjning, hälsa och utsatthet, inflytande och representation samt kultur och fritid.

Utbildning och lärande

Regeringen har identifierat flera viktiga utmaningar för den svenska skolan. Den viktigaste handlar om resultaten, som behöver förbättras både i grund- och gymnasieskolan. Regeringen presenterar elva åtgärder som nyligen är vidtagna eller inom kort kommer att vidtas inom området för att stärka utbildning och lärande.

Regeringen avser att under våren 2010 lägga fram en proposition med förslag till en ny skollag. En satsning på ämnesområdena matematik, naturvetenskap och teknik görs under 2009–2011. En obligatorisk befattningsutbildning för nyanställda rektorer ska införas.² Under 2008–2010 beräknas totalt 110 miljoner kronor avsättas för en satsning på jämställdhet i skolan. Statens skolverk har fått i uppdrag att genomföra insatser som främjar, stärker och sprider kunskap om skolans värdegrund. I proposition 2008/09:199 lämnade regeringen förslag som innebär att strukturen och innehållet kommer att förändras i den nya gymnasieskolan för att fler elever ska uppnå målen och att genomströmningen ska förbättras.³ I budgetpropositionen för 2010⁴ föreslog regeringen att den kommunala vuxenutbildningen skulle tillföras 2 miljarder kronor för perioden 2010 och 2011 för satsningar på yrkesutbildning (yrkesvux). Det innebär en förstärkning med minst 10 000 utbildningsplatser per år, inklusive kostnad för studiestöd. För samma period föreslogs 3 000 utbildningsplatser inom yrkeshögskolan till en kostnad av 440 miljoner kronor inklusive studiestöd och en tillfällig satsning med 10 000 nya högskoleplatser till en kostnad på över 1 miljard kronor. Från och med den 1 januari 2010 höjs studiemedlen med 431 kronor i månaden fördelat på 40 kronor som bidrag och 391 kronor som lån. Från och med den 1 januari 2011 höjs dessutom fribeloppet⁵ för studenter med ca 30 000 kronor per år.

² Prop. 2009/10:27, bet. 2009/10:UbU6, rskr. 2009/10:128.

³ Riksdagen har bifallit propositionen. Bet. 2009/10:UbU3, rskr. 2009/10:8.

⁴ Riksdagen har bifallit propositionen. Bet. 2009/10:UbU1, rskr. 2009/01:126.

⁵ Fribelopp kallas den maxinkomst som en studerande får ha utan att studiemedlen minskas.

Arbete och försörjning

Inom området arbete och försörjning presenterar regeringen tolv åtgärder som vidtagits eller inom kort kommer att vidtas till stöd för unga. I budgetpropositionen för 2010⁶ aviserade regeringen flera nya insatser. Lyft, en ny aktiveringsinsats, föreslås bl.a. omfatta ungdomar inom ramen för jobbgarantin för unga. Lyft ska erbjuda sysselsättning inom miljö, skogsvård, kulturarvet, omsorg eller skola. Regeringen avser även att öppna möjlighet för arbetslivsinriktad rehabilitering inom jobbgarantin för unga. Som ett komplement till den utbildning som erbjuds inom jobbgarantin för unga avser regeringen att erbjuda utbildningsplatser inom folkhögskolan för ungdomar som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan. Ungdomar som fyllt 20 år ska få möjlighet att delta i jobbgarantin på deltid med möjlighet att under resterande tid studera inom den kommunala vuxenutbildningen. Ungdomarna ska också kunna få stöd till start av näringsverksamhet.

I maj 2009 presenterade regeringen en strategi för entreprenörskap inom utbildningsområdet som syftar till att entreprenörskap ska löpa som en röd tråd genom hela utbildningssystemet. I budgetpropositionen för 2010 föreslog regeringen en satsning som syftar till att stimulera unga innovatörer att utveckla sina idéer kommersiellt. Detta ska ske i nära samarbete med utbildningsinstitutioner, företag och företagargorganisationer. För detta avsätts 20 miljoner kronor per år 2010–2012.

Ungdomsstyrelsen har fått i uppdrag att genom en studie inriktad på kommuner med lokala utvecklingsavtal belysa hur kommuner i samverkan med andra aktörer kan stödja ungdomar mellan 16 och 25 år som varken arbetar eller studerar att komma in på arbetsmarknaden eller påbörja vidare studier.

Regeringen aviserar en proposition⁷ med förslag till ändringar i bl.a. hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och tandvårdslagen (1985:125). Syftet med lagändringarna är att förhindra skuldsättning av barn och ungdomar. Av lagändringarna kommer det att tydligt framgå att det är förmyndare som är ansvariga för avgifter för underårigas vård och även för avgifter för uteblivna vård- och tandvårdsbesök.

Regeringen avser att lägga fram ett förslag till ny konsumentkreditlag som en följd av att ett nytt EG-direktiv om konsumentkrediter ska genomföras i svensk rätt. Problem kring s.k. sms-lån och liknande lån utgör en central del i detta arbete, anför det.

Slutligen redovisas att regeringen har gett Boverket i uppdrag att göra en översyn av studenternas bostadssituation. Översynen ska utgå från ett antal orter med olika bostadsmarknadssituation för studenterna. Uppdraget ska ha redovisats senast den 31 december 2009. Regeringen har även initierat en rad förändringar i syfte att underlätta för privatpersoner att hyra ut den egna bostaden. Därmed kan hyresmarknaden utvecklas och det befintliga bostadsbeståndet utnyttjas bättre.

⁶ Riksdagen har bifallit propositionen. Bet. 2009/10:AU2, rskr. 2009/10:151 och 152.

⁷ Prop. 2009/10:88 lämnades i januari 2010.

Hälsa och utsatthet

Inom området hälsa och utsatthet redovisas sex åtgärder som regeringen vidtagit. Inom ramen för psykiatrisatsningen kommer regeringen under 2009–2011 att fortsätta att förbättra vården och omsorgen för de barn och unga som lider av psykisk ohälsa. Det gäller bl.a. en förstärkt vårdgaranti inom barn- och ungdomspsykiatri samt en fortsatt utveckling av första linjens vård och omsorg med hjälp av ett flertal modellområden.

Statistiska centralbyrån (SCB) genomför på uppdrag av regeringen en kartläggning av barn och ungdomars psykiska hälsa. Resultatet av totalundersökningen, som kommer att förmedlas till varje enskild kommun, redovisas för hela landet, kommun för kommun och skola för skola. På så sätt kan den enskilda kommunen jämföra sig med genomsnittet för hela landet, och skolorna i kommunen kan jämföra sina resultat med varandra. Avsikten är att underlätta för kommuner att bedriva ett kunskapsbaserat och effektivt folkhälsoarbete.

Regeringen har lanserat en strategi för ett utvecklat föräldrastöd. Strategin är en långsiktig satsning tänkt att dels inspirera kommuner och landsting att utveckla stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap, dels utgöra ett praktiskt stöd i det organisatoriska planerings- och utvecklingsarbetet.

Regeringen har tillsatt en särskild utredare som ska analysera förutsättningarna för hälso- och sjukvården och socialtjänsten att utveckla och förbättra händelseanalyser av inträffade självmord. Utredaren ska vidare ge förslag på hur de nya kunskaper som framkommer genom händelseanalyser kan föras över till regional och lokal nivå med syfte att dessa kunskaper ska kunna komma till praktisk användning i det självmordspreventiva arbetet. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2010.⁸

I samband med att länsstyrelsernas ansvar för tillsynen av socialtjänsten den 1 januari 2010 förs över till Socialstyrelsen träder en rad författningsändringar i kraft med syfte att stärka barnrättsperspektivet i tillsynen, anför regeringen.

Regeringen har beslutat om en nationell strategi för kvalitetsutveckling genom öppna jämförelser inom socialtjänst och hälso- och sjukvård. Den sociala barn- och ungdomsvården utgör en viktig del av regeringens satsning på öppna jämförelser.

Inflytande och representation

Inom området inflytande och representation redovisas att en särskild utredare har fått i uppdrag att föreslå hur ett skydd mot diskriminering på grund av ålder ska införas på fler samhällsområden än i dag. Utredaren

⁸ Dir. 2009:79.

ska bl.a. kartlägga vilka former av särbehandling som förekommer och hur det kan säkerställas att berättigade former av särbehandling kan bibehållas. Uppdraget ska redovisas senast den 27 augusti 2010.⁹

Här redovisas också flera uppdrag som regeringen avser att ge Ungdomsstyrelsen. Det första uppdraget gäller att arrangera projektet Skolval 2010. Projektet ska rikta sig till gymnasieelever och elever i grundskolans årskurser 7–9 för att dels uppmuntra dem att rösta i skolvalet 2010, dels öka deras kunskap och motivation att som unga delta i och påverka samhällsutvecklingen. Uppdraget ska genomföras i samarbete med en eller flera ungdomsorganisationer.

Ungdomsstyrelsen kommer också att få i uppdrag att under 2010 anordna en utbildning för personer som har en samordnande roll i kommunerna för det lokala ungdomspolitiska arbetet.

Därutöver kommer Ungdomsstyrelsen att få i uppdrag att under 2010 genomföra en tematisk analys av ungdomars levnadsvillkor inom huvudområdet inflytande och representation. Analysen ska beröra flera aspekter av ungas inflytande, såsom inflytande i den representativa demokratin, det ideella engagemanget och känslan av att ha inflytande över sitt eget liv. Andra områden som analysen bör belysa är ungas känsla av delaktighet i samhället, attityden till och förtroendet för demokratin samt ungdomsorganisationernas arbete i utanförskapsområden. Slutligen ska analysen även beröra de formella rättigheter som unga har.

Regeringen redovisar även att den för närvarande analyserar ungas möjligheter till inflytande i genomförandet av Landsbygdsprogram för Sverige 2007–2013. Analysen kan leda till förändringar av programmet för att ytterligare markera ungdomsfrågornas vikt för landsbygdens framtid.

Hösten 2008 tog regeringen initiativ till en dialog om en förstärkt gemensam värdegrund. Syftet var att stärka den sociala sammanhållningen och delaktigheten i samhället med användning av dialogen som metod. Regeringen planerar att överlämna en skivelse till riksdagen som innehåller en strategi för det fortsatta arbetet med Dialog värdegrund.¹⁰

Kultur och fritid

Inom området kultur och fritid avser regeringen att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att genomföra en analys av ungas kulturutövande samt av ungas upplevelser av betydelsen och konsekvenserna av detta. Syftet med studien är att öka kunskaperna om ungas kulturutövande, att belysa eventuella skillnader mellan unga kvinnors och unga mäns kulturutövande samt att synliggöra unga kvinnors fritidsaktiviteter.

⁹ Dir. 2009:72.

¹⁰ Strategin skulle ha lämnats under hösten 2009 men är försenad och aviseras nu till mars 2010.

Regeringen avser att ta initiativ till en dialog om kulturfrågor med kommunerna och landstingen samt med den ideella sektorn. Syftet är bl.a. att stärka samarbetet kring barns och ungas möjligheter till eget skapande och deltagande i kulturlivet.

Statens kulturråds uppdrag när det gäller samordning och kunskapsspridning inom området barn- och ungdomskultur kommer att förtydligas, anför regeringen. I uppdraget ska ingå att samla och publicera aktuell statistik och information, att följa och sprida forskningsrön liksom att bidra till kunskaps- och metodutveckling och att lyfta fram goda exempel.

Medierådet kommer att få ett tilläggsuppdrag som innebär att rådet ska initiera aktiviteter som syftar till att öka förståelsen för barns och ungas kreativitet och aktivitet på Internet. Som ett led i satsningen för en säkrare mediemiljö för barn och unga har regeringen beviljat Nya Surfa Lugnt – Föreningen för Surfa Lugnt medel som bidrar till att genomföra en kraftsamling där flera aktörer tillsammans bidrar till ett säkrare Internet för barn och unga.

Regeringen konstaterar att ungdomsorganisationernas bidrag från AB Svenska Spels överskott i hög grad har varierat under senare år. Bidragets storlek har därmed varit svårt att förutse. Regeringen anser därför att det bör ersättas av ett stabilt och förutsägbart statsanslag fr.o.m. 2011.

Den ideella sektorn spelar en mycket viktig roll för att utvidga människors nätverk. Regeringen anser det särskilt viktigt att finna former för att stimulera ungdomar som tidigare inte varit aktiva i föreningslivet till engagemang. Ungdomsstyrelsen kommer därför att få medel till sitt förfogande som under 2010 ska kunna sökas av ungdomsorganisationer vilka vill arbeta med engagemangsguider och liknande metoder av uppsökande karaktär. Genom uppsökande verksamhet bör ungdomar i företrädesvis områden med lägre organisationsgrad stimuleras till kontakter med ideella organisationer inom skilda verksamhetsområden.

Övriga insatser

Regeringen avser att ge en lämplig aktör i uppdrag att utvärdera den nationella ungdomspolitiken. Utvärderingen bör inriktas på sambandet mellan mål, insatser och utfall inom ungdomspolitiken. Representanter för målgruppen ska göras delaktiga i utformningen av utvärderingen.

Regeringen avser också att ta initiativ till att utveckla indikatorer och statistisk information för uppföljning av barnrättspolitiken i syfte att öka kunskapen om tillämpningen av barnkonventionen på nationell, regional och kommunal nivå.

För att sprida information om det nya ramverket för det ungdomspolitiska samarbetet inom EU¹¹ avser regeringen att tilldela Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU) medel.

¹¹ EU:s ministerråd antog den 27 november 2009 en rådsresolution om ett förnyat ramverk för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet för perioden 2010–2018.

Motionen

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna understryker i *motion Kr4* att ungdomar är värda att investeras i, både för deras egen skull och för att man på det sättet kan skapa en bättre framtid för alla. En förutsättning för att unga människor ska kunna skapa en egen tillvaro och ta steget in i vuxenlivet är att de får möjlighet att försörja sig och skaffa en egen bostad.

Utbildning och lärande

Motionärerna anser att regeringen har beslutat om en rad förändringar som sorterar unga människor och hindrar dem från att gå vidare. Enligt regeringen ska hälften av eleverna i framtiden inte få läsa in de teoretiska kunskaper som är nödvändiga för ett modernt arbetsliv och för att kunna söka sig vidare till studier. Motionärerna anser att det är fel att sänka kunskapskraven i gymnasieskolan. I stället vill de höja nivån och ge alla möjlighet till högskolebehörighet. Det ska också finnas flera möjligheter för den som saknar en fullständig grundskole- eller gymnasiekompetens att komplettera sin utbildning inom komvux eller på folkhögskola. Regeringens kraftiga nedskärningar i vuxenutbildningen och förändringar i antagningssystemen som stoppar folkhögskoleelever från att söka till högskolan stänger ytterligare dörrar, anser motionärerna.

Arbete och försörjning

Motionärerna hänvisar till att de i budgetmotioner för 2010 har presenterat ett gemensamt program i fem punkter för att minska ungdomsarbetslösheten.

- Jobbstart för unga, som innebär att Arbetsförmedlingen redan första dagen ska göra en snabb kartläggning av alla unga mellan 18 och 24 år som skriver in sig vid förmedlingen.
- Ungdomslyftet. Motionärerna vill inrätta ett tillfälligt program med 10 000 platser för unga arbetslösa som vill komplettera sin utbildning för att få grundläggande behörighet.
- Fler möjligheter till jobb, utbildning och praktik – resurser till 10 000 platser. Utbildningsstarten – en rättighet och en skyldighet för den som varit arbetslös i ett år att delta i en yrkesinriktad utbildning med arbetsplatsförlagd praktik, läsa in allmän behörighet eller gå vidare till högre studier.
- Fler platser i kvalificerad yrkesutbildning och högskola samt 400 miljoner kronor till högskolan för höjd kvalitet.
- Mer resurser för att få bättre studie- och karriärrådgivning och ökade möjligheter till traineejobb för nytexaminerade akademiker.

Motionärerna understryker också att ungdomar har rätt till en egen, sund ekonomi. Barn ska inte kunna skuldsättas av sina föräldrar. Motionärerna efterlyser därför tydliga insatser från regeringens sida för att skydda barn

från skuldsättning. De anser vidare att regeringen drar sms-lånen i långbänk och att den hänvisar till EU-direktiv alltmedan tusentals ungdomar fastnar i skuldfällan. Regeringen bör omgående ta fram skärpt lagstiftning, understryker de.

Motionärerna ser bostadspolitiken som ett viktigt inslag i den generella välfärdspolitiken, en social rättighet och en given del i samhällsbyggandet för en långsiktigt hållbar utveckling. De har därför föreslagit ett nytt bostadspolitiskt mål med tydliga sociala ambitioner och som särskilt ska främja en god uppväxt för barn och ungdomar. De anser det helt nödvändigt att öka takten på bostadsbyggandet, inte minst vad gäller hyresrätter. Stora ungdomskullar är på väg in på bostadsmarknaden. Antalet högskolekommuner med bostadsbrist för studenter ökar. Bristen på bostäder riskerar att bli ett allvarligt hinder för Sveriges möjligheter att bekämpa arbetslösheten och öka sysselsättningen, betonar de.

Hälsa och utsatthet

Motionärerna anser att skolhälsovården måste förstärkas för att kunna erbjuda en högre kvalitet och större tillgänglighet. De anser också att det behövs en bättre tillsyn för att kontrollera att lagar, förordningar och riktlinjer följs, både i kommunala och fristående skolor. Genom att förstärka skolhälsovården kan barn och ungdomar med psykiska problem få hjälp i tid och Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) kan koncentrera sig på barn med mer omfattande behov. I varje kommun ska det finnas samverkansmodeller för barn och ungdomar med problem (samverkan mellan skola, socialtjänst, barn- och ungdomspsykiatri och ungdomsmottagning). Motionärerna vill vidare avsätta mer resurser till Nationella hjälplinjen som är en ideellt driven jourtelefon. Denna är ett viktigt komplement till psykiatri, inte minst för ungdomar och unga vuxna. Även Bris verksamhet är mycket viktig, betonar de.

Unga drogmisbrukare ska få vård utan dröjsmål. Insatser måste sättas in tidigt om de ska bli effektiva. Väntetiden till behandling ska vara högst två veckor.

Det behövs en översyn av tobakslagen för att komma till rätta med att åldersgränsen inte upprätthålls vid försäljning av tobak. Ett sätt är att införa ett licensförfarande för tobakshandlare.

Motionärerna föreslår att en nationell handlingsplan utarbetas för att minska alkoholbruket bland unga. Behovet av förändringar i lagstiftningen bör prövas samtidigt som det bör utarbetas förslag när det gäller arbetet med attityder.

Den sociala barn- och ungdomsvården behöver förbättras. Motionärerna anser att regeringen skyndsamt bör lägga fram förslag till riksdagen för att åtgärda de brister som redovisats angående HVB-hemmen (hem för vård och boende). Regeringen bör också beakta de många bra förslag som lyfts fram av den s.k. barnskyddsutredningen (SOU 2009:68) för att ge barn och unga stärkt skydd.

Ungdomsmottagningarna måste utvecklas. De som arbetar på ungdomsmottagningarna måste ha en beredskap och kunskap för att kunna ge stöd till ungdomar som lever med hedersproblematik. De måste också kunna möta homosexuella, bisexuella och transpersoner med kompetens och respekt och möta de frågor och problem kring sexualitet som unga människor med funktionsnedsättning har, anför motionärerna.

Kultur

Alla barn och ungdomar har rätt till kultur och fritidsaktiviteter på sina egna villkor och efter egna förutsättningar, anför motionärerna. För att ta till vara det egna skapandets kraft gäller det att samhället ger utrymme för detta. Det handlar om replokaler, skapande verkstäder, teaterlokaler, platser för spontanidrott och mycket annat. Motionärerna anser att det måste skapas fler icke-kommersiella och drogfria mötesplatser där unga själva är med och påverkar innehållet och där såväl flickor som pojkar ges lika stort utrymme att utvecklas och växa. Musik- och kulturskolan ska utvecklas, inte avvecklas, och de estetiska ämnenas ställning i skolan ska värnas. Det är viktigt med fri entré på museerna och låga avgifter i musik- och kulturskolan. Det är också viktigt att det finns tillgång till kultur i närområdet oavsett var man bor i landet. Fria bibliotek är en resurs att slå vakt om. I samhällsplaneringen är det angeläget att säkerställa att det finns utrymme och möjlighet till lek, fysisk rörelse och spontanidrott på t.ex. skolor och i bostadsområden. Att ge utrymme för idrott är också en fråga om folkhälsa.

Utskottets ställningstagande

Det är glädjande att kunna konstatera att de flesta av Sveriges ungdomar mår bra och att en stor majoritet unga uppger att de ser optimistiskt på sin framtid. Ungdomar har i dag helt andra möjligheter och förutsättningar än vad någon tidigare ungdomsgeneration haft. Möjligheterna att resa, arbeta eller studera utomlands har aldrig varit större. Valfriheten för individen har ökat dramatiskt. Samtidigt redovisas i skrivelsen att det finns områden med en mindre positiv utveckling som begränsar ungdomars tillgång till välfärd och inflytande. Det är också viktigt att komma ihåg att även om ungdomar som grupp har mycket gemensamt så är de precis som alla andra människor olika och intresserar sig för olika frågor, möter olika problem och har olika bakgrund. Detta ställer krav på ett tydligt sektorsövergripande ungdomsperspektiv i politiken.

Regeringens skrivelse ger en bra beskrivning av den aktuella situationen för unga människor i Sverige i dag. På ett förtjänstfullt sätt identifieras i den också aktuella problem samt redovisas en rad insatser som regeringen vidtagit eller avser att vidta för att stärka ungdomarnas möjligheter till välfärd och inflytande.

Utskottet kommer liksom regeringen och motionärerna att gå igenom situationen och förslagen område för område.

Utbildning och lärande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna vänder sig i motionen mot vad motionärerna anser vara sänkta kunskapskrav i gymnasieskolan. De vill höja kunskapskraven så att alla gymnasieelever ges möjlighet till högskolebehörighet. De vänder sig också mot nedskärningarna i vuxenutbildningen.

Utskottet vill med anledning av motionen understryka att det är viktigt att gymnasieskolan är utformad på ett sådant sätt att så många elever som möjligt fullgör sin utbildning och får de kunskaper som utbildningen är avsedd att ge dem. Riksdagens bifall till regeringens proposition om gymnasieskolan¹² innebär att gymnasieskolan framöver avsevärt bättre än i dag kommer att svara mot de berättigade krav som ställs från elever, samhälle och arbetsmarknad på gymnasieutbildningens kvalitet och krav. Genom att minska på omfattningen av vissa av dagens kärnämnen på yrkesprogrammen till förmån för yrkesämnena ges utrymme för ökad yrkesfördjupning. Samtidigt ges elever på yrkesprogram som så önskar rätt att få läsa sådana kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskolan.

Det är en grannliga uppgift att prioritera vilka ämnen som ska vara gemensamma för alla elever och hur stor andel som ska användas för programmens specifika karaktärsämnen. När det gäller den estetiska verksamheten har riksdagen nyligen ställt sig bakom den avvägning som ligger bakom regeringens förslag om att låta detta utgå som kärnämne i den nya gymnasieskolan. Utskottet vill i likhet med regeringen betona att estetiska ämnen alltid bör erbjudas som individuellt val. Här bör även framhållas att kreativa och konstnärliga moment inte är något som enbart är förbehållet de estetiska ämnena.

Satsningarna på vuxenutbildning är centrala för att nå de grupper bland såväl ungdomar som äldre som behöver komplettera sin utbildning. Riksdagen har också nyligen beslutat att höja anslaget till vuxenutbildning för 2010. Detta innebär att den kommunala vuxenutbildningen tillförs 2 miljarder kronor för åren 2010 och 2011 för satsningar på yrkesutbildning (yrkesvux). Förstärkningen motsvarar minst 10 000 utbildningsplatser per år. Satsningen på yrkesvux kommer även att ge kommunerna möjlighet att i viss omfattning erbjuda behörighetsgivande teoretiska kurser. Vidare ökas platserna inom yrkeshögskolan med 3 000.

¹² Prop. 2009/10:199, bet. 2009/10:UbU3, rskr. 2009/2010:8.

Arbete och försörjning

Läget på arbetsmarknaden är allvarligt, och det drabbar inte minst unga människor. Utskottet konstaterar samtidigt att riksdagen tidigare har beslutat om en lång rad åtgärder för att bryta utanförskapet och varaktigt öka sysselsättningen, detta genom bl.a. jobbskatteavdrag, nystartsjobb, jobbgaranti för ungdomar och sänkta arbetsgivaravgifter för unga arbetstagare.

Regeringens budgetförslag för 2010, som riksdagen bifallit, innebär att jobbgarantin för ungdomar görs mer flexibel och möjlig att anpassa till individuella behov. Detta är ytterligare en del i insatserna för att underlätta ungas möjligheter att komma i arbete. Det blir inom ramen för garantin möjligt att få arbetslivsinriktad rehabilitering, att kunna ta del av såväl stöd till start av näringsverksamhet som av den nya aktiveringsinsatsen Lyft. Det blir också möjligt att ta del av garantin på deltid, för att kunna kombinera den med kommunal vuxenutbildning och studier i svenska för invandrare. Även möjligheten för ungdomar som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan att i folkhögskolornas regi få chans att gå en studieförberedande utbildning är ett viktigt verktyg för att underlätta etableringen på arbetsmarknaden. Utskottet vill också framhålla att unga kan få del av förstärkt matchningsverksamhet med personliga coacher redan från början av sitt arbetssökande.

Satsningen på ytterligare 3 000 platser inom yrkeshögskolan och 10 000 inom högskolan har givetvis stor betydelse för unga i det aktuella arbetsmarknadsläget. Även satsningen inom yrkesutbildningen (yrkesvux) motsvarande minst 10 000 platser är viktig.

Då riksdagen nyligen bifallit regeringens förslag till arbetsmarknadspolitiska insatser för unga finner utskottet ingen anledning att nu ompröva politikens inriktning och avvisar därmed förslagen i motionen.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att ungdomar har rätt till en egen sund ekonomi. Barn ska inte kunna skuldsättas av sina föräldrar. Det är därför tillfredsställande att regeringen nu överlämnat en proposition om betalningsansvaret för underårigas avgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården till riksdagen.¹³

En ny konsumentkreditlag ska enligt regeringen läggas fram för riksdagen i maj 2010. Syftet är att genomföra det nya EG-direktivet om konsumentkrediter (2008/48/EG) och att motverka de skuldsättningsproblem som sms-lån och andra snabb lån fört med sig. Utskottet anser att riksdagen bör avvakta propositionen och är därför inte berett att nu föreslå något uttalande i frågan.

Med anledning av motionen vill utskottet framhålla att förhållandena på bostadsmarknaden för ungdomar till stor del är beroende av de allmänna förutsättningarna inom bostadssektorn. Under den innevarande mandatperioden har regeringen bedrivit ett konsekvent arbete i syfte att normalisera bostadssektorn. Inriktningen har varit att förändra sektorns förutsättningar

¹³ Prop. 2009/10:88 Betalningsansvaret för underårigas avgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården.

från att till stor del vara bidragsberoende och detaljreglerad till att verka på en långsiktigt väl fungerande bostadsmarknad där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven, samtidigt som ett långsiktigt hållbart samhällsbyggande är en grundläggande förutsättning. Genom olika avregleringar och skattelättnader har det successivt skapats ett större handlingsutrymme såväl för de enskilda bostadskonsumenterna som för bostadsförvaltare och bostadsbyggare. Regeringen har även initierat en rad förändringar i syfte att underlätta för privatpersoner att hyra ut den egna bostaden. Därmed kan hyresmarknaden utvecklas och det befintliga bostadsbeståndet utnyttjas bättre.

Boverkets nyligen presenterade översyn av studenternas bostadssituation visar att flera av lärosätena belägna i storstäder och tillväxtregioner har brist på bostäder och att den ökade tillströmningen av studenter till dessa orter innebär att bristen på bostäder ökar. Boverket föreslår inga författningsändringar i berörda lagar, inte heller i förordningar inom verkets ansvarsområde, men pekar på flera olika faktorer som på olika sätt kan bidra till att förbättra bostadssituationen för studenter. Utskottet anser för sin del att regeringens beredning av ärendet bör avvaktas.

Hälsa och utsatthet

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är av ytterst stor vikt att man genom förebyggande insatser främjar psykisk hälsa hos alla barn och ungdomar och bidrar till ett minskat behov av socialtjänst, barn- och ungdomspsykiatri samt hälso- och sjukvård. Förebyggande insatser kan förhindra att barnen senare i livet drabbas av exempelvis missbruk och psykosociala problem. Skolornas elevhälsa har här en viktig roll. Statens skolverk har därför fått i uppdrag att under 2008–2010 stödja elevhälsans arbete med att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa i grund- och gymnasieskolan.

Utskottet anser också att SCB:s kartläggning av barns och ungdomars psykiska hälsa kan bli ett viktigt instrument i folkhälsoarbetet. Den nationella strategin för kvalitetsutveckling genom öppna jämförelser inom socialtjänst och hälso- och sjukvård möjliggör en bättre uppföljning på lokal och nationell nivå av de verksamheter som riktas till barn.

Även den nationella strategin för ett utvecklat föräldrastöd är ett led i regeringens långsiktiga satsning på att främja psykisk hälsa och att förebygga psykisk ohälsa bland barn och ungdomar. Med anledning av motionen kan också nämnas att Bris fått ekonomiskt stöd i arbetet med att skapa en interaktiv webbplats för att ge råd och stöd till föräldrar.

Utskottet vill erinra om att regeringen 2007 tog initiativ till att utveckla en ungdomsmottagning på Internet tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting. Mottagningen lanserades i november 2008 på www.umo.se och är en nationell webbplats där unga kan få information och råd om frågor som rör sex, hälsa och relationer.

Ungdomsstyrelsen har också tillsammans med Allmänna arvsfonden stött projektet tjejjouren.se. Bakom tjejjouren.se står ROKS (Riksförbundet för kvinno- och tjejjourer i Sverige) och SKR (Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund).

Ungdomsstyrelsen har i uppdrag att genomföra insatser i syfte att främja det generella förebyggande arbetet mot sexuell exploatering av barn och ungdomar mellan 13 och 25 år via Internet och andra interaktiva medier. Uppdraget omfattar 2009–2010.

Vidare har Ungdomsstyrelsen i uppdrag att göra en fördjupad analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner. Analysen ska inriktas på den upplevda fysiska och psykiska hälsan samt upplevelser av diskriminering i olika former. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2010.

Utskottet konstaterar att regeringen avser att i mars 2010 lämna en proposition om alkohollagen och en proposition angående förbudet att sälja tobaksvaror till den som är under 18 år.

Barnskyddsutredningens förslag (SOU 2009:68) bereds för närvarande i Regeringskansliet. Utskottet anser att den fortsatta beredningen bör avvaktas.

Kultur

Utskottet delar motionärernas uppfattning att alla barn och ungdomar har rätt till kultur och fritidsaktiviteter. Utskottet erinrar om att barns och ungas rätt till kultur står högt också på regeringens agenda. Såväl tillgången till professionell kultur av hög kvalitet som möjligheten att utveckla sitt eget skapande ingår här som viktiga delar. Det är mot den bakgrunden som regeringen har tagit initiativ till satsningen Skapande skola som nu byggs ut 2010. Satsningen på läsfrämjande är också en viktig del av regeringens politik för barn och unga liksom betoningen av kulturinstitutionernas ansvar gentemot den yngre publiken. Här bör också påpekas att de statliga museerna har fri entré för barn och ungdomar upp till 19 år samt att folkbiblioteken enligt bibliotekslagen ska låna ut litteratur avgiftsfritt till allmänheten. Då det gäller avgifterna i kulturskolan erinrar utskottet om att dessa är avhängiga av hur stor medelstilldelning till verksamheten som deras huvudmän, dvs. oftast kommunerna, beslutat om.

I skrivelsen redovisar regeringen att den avser att ta initiativ till en dialog om kulturfrågor med kommunerna och landstingen samt med den ideella sektorn i syfte att stärka ungas möjligheter till eget skapande och deltagande i kulturlivet. Regeringen kommer vidare att förtydliga Statens kulturråds uppdrag när det gäller samordning och kunskaps spridning inom området barn- och ungdomskultur samt ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att genomföra en analys av ungas kulturutövande.

Vad gäller motionärernas synpunkter på mötesplatser för ungdomar vill utskottet erinra om att stödet till allmänna samlingslokaler har förbättrats genom regeländringar fr.o.m. den 1 januari 2007 och genom höjning av

anslagnivån. Ansvaret för den offentligt finansierade och organiserade fritidsverksamheten för ungdomar är emellertid i huvudsak ett ansvar för kommunerna och regionerna.

Slutligen vill utskottet också nämna att Boverket, Formas, Riksantikvarieämbetet och Arkitekturmuseet fått ett samarbetsuppdrag om hållbar stadsutveckling. Ett syfte med uppdraget är att visa vilka möjligheter som finns för att förbättra stadsdelar och förorter med ett utbrett utanförskap, både fysiskt, socialt och med minskad klimatpåverkan. Att involvera boende i arbetet är centralt. Härvid ska särskilt ett barn- och ungdomsperspektiv beaktas. I uppdraget ingår att långsiktigt arbeta för att större hänsyn ska tas till såväl miljöaspekter som kulturmiljö, arkitektur och formgivning inom stadsplaneringen

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att handlingsprogrammet skapar goda förutsättningar för att uppnå de ungdomspolitiska målen. Något initiativ med anledning av motion Kr4 (s, v, mp) behövs inte. Motionen avstyrks.

Samhällsekonomiska analyser i sociala sammanhang

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om ökad användning av samhällsekonomiska analyser i sociala sammanhang med hänvisning till pågående arbete på området.

Motionen

I *motion Kr244* betonar Betty Malmberg och Mats Gerdau (båda m) att det behövs ökad kunskap och ökad användning av samhällsekonomiska analyser i sociala sammanhang. Att tidiga insatser och förebyggande arbetet positivt bidrar till att förebygga socialt utanförskap är de flesta överens om. Men många gånger hamnar fokus på kortsiktiga lösningar för att kostnaderna ska hållas nere. Socioekonomiska beräkningar skulle ge politiker och ansvariga tjänstemän bättre beslutsunderlag för att vidta rätt åtgärder i rätt tid anser motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar motionärernas uppfattning att förebyggande arbete är angeläget, konstaterar att Statens folkhälsoinstitut har fått i uppdrag att kartlägga kommunernas förebyggande arbete riktat till barn och ungdomar i olika risksituationer¹⁴. Folkhälsoinstitutet ska senast den 31 mars 2010 redovisa sin kartläggning för regeringen. I uppdraget ingår också att ta fram indikatorer som kan användas för att mäta tillstånd och förändringsproces-

¹⁴ S2009/2925/FH (delvis).

ser på det aktuella området. Folkhälsoinstitutet ska med utgångspunkt i dessa indikatorer följa upp det förebyggande arbete som genomförs i kommunerna under 2010 respektive 2011. Resultatet av dessa uppföljningar ska redovisas till Socialdepartementet senast den 31 mars 2011 och den 31 mars 2012. I redovisningen 2012 ska en sammanfattande analys göras av utvecklingen under hela perioden, dvs. 2009 till 2011. Folkhälsoinstitutet ska också sprida resultaten av sitt arbete med syfte att skapa förutsättningar för jämförelser och verksamhetsutveckling hos de lokala aktörerna.

Utskottet anser att Folkhälsoinstitutets arbete bör avvaktas. Motion Kr244 (m), som i huvudsak får anses vara tillgodosedd, avstyrks därmed.

Homo- och bisexuella ungdomar samt unga transpersoner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om att stärka unga homo-, bi- och transsexuella personers hälsosituation med hänvisning till de uppdrag som lämnats till Ungdomsstyrelsen och Statens skolverk.

Jämför reservation 2 (s, v, mp).

Motionerna

Börje Vestlund m.fl. (s) framhåller i *motion So603* (yrkande 4) att det är viktigt att samhället särskilt värnar om unga transpersoner och vidtar åtgärder för att förbättra och stärka målgruppens hälsosituation. Statens folkhälsoinstituts rapport om hbt-personers hälsosituation visar på en alarmerande hög risk för suicidtankar och suicidförsök och att unga transpersoner ofta utsätts för mobbning och utanförskap. Stöd och bekräftelse saknas i undervisning och skolböcker, och kuratorer, skolpsykologer och lärare har sällan utbildning på området. Även ungdomsmottagningar och barn- och ungdomspsykiatri saknar kompetens.

I *motion Kr298* anför Agneta Berliner och Birgitta Ohlsson (båda fp) att Statens folkhälsoinstituts sammanställning av hälsosituationen bland unga hbt-personer visar en fortsatt mycket oroande situation vad gäller hälsan. Motionärerna anser att det behövs ökad forskning kring hbt-personers situation och hälsoproblematik och en vidareutveckling av effektiva metoder för att minska diskriminering och negativa attityder. Ungdomsstyrelsens utredning, som ska redovisas i januari 2010, bör tas med i det fortsatta arbetet framhåller motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Undersökningar av Ungdomsstyrelsen och av Statens folkhälsoinstitut tyder på att homo- och bisexuella ungdomar samt unga transpersoner mår betydligt sämre än heterosexuella ungdomar inom flera hälsoområden, särskilt vad gäller stressrelaterade problem.

Utskottet noterar därför med tillfredsställelse att regeringen har gett Ungdomsstyrelsen i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt unga transpersoner. Analysen ska inriktas på den upplevda fysiska och psykiska hälsan samt upplevelsen av diskriminering i olika former. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 31 januari 2010. Utskottet förutsätter att regeringen vidtar de åtgärder som kan vara erforderliga med anledning av rapporten.

Utskottet vill också hänvisa till att Statens skolverk har fått i uppdrag att genomföra insatser som främjar, stärker och sprider kunskap om skolans värdegrund. Skolverket ska hjälpa lärare och skolhuvudmän att ta fram stödmaterial med konkreta metoder och verktyg för arbete med värdegrundsfrågor och stödmaterial om diskriminering och kränkande behandling.

Utskottet anser att resultatet av det pågående arbetet bör avvaktas. Motionerna Kr298 (fp) och So603 (s) yrkande 4 avstyrks därmed.

Inflytande och representation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om stöd för lokala och regionala ungdomsinsatser med hänvisning till att regeringen avser att lämna flera uppdrag med denna inriktning. Resultatet av detta arbete bör avvaktas.

Motionen

I *motion Kr231* föreslår Kenneth Johansson (c) ytterligare stöd för lokala och regionala ungdomsinsatser. För att en region ska bli attraktiv att bo i måste ungdomarna känna att de har inflytande, att de blir lyssnade till, blir tagna i anspråk och sedda som en viktig resurs. Motionären presenterar också det gemensamma lokala och regionala arbetet i Dalarna som lett till att Dalarna är det län som har störst andel kommuner som har särskilda forum för ungdomsinflytande.

Bakgrund

Nätverk för ungas inflytande och delaktighet i Dalarna är ett regionalt nätverk som ska fungera som stöd och drivkraft för dem som arbetar med ungdomsfrågor på lokal nivå. Åren 2008 och 2009 fick Dalanätverket utvecklingsmedel från Ungdomsstyrelsen för att stärka samarbetet mellan kommunerna i ungdomsfrågor.

Region Dalarnas projekt Ung kraft har haft ett nära samarbete med Dalanätverket. Syftet har varit att höja statusen för ungdomsfrågor, samverka mellan kommuner och bevaka hur ungdomsfrågor behandlas i övriga kommuner. Inspirationsträffar för unga, träffar för ungdomsråd och utbildningar för tjänstemän och politiker är exempel på insatser som nätverket och Ung kraft arbetat med tillsammans. En nättidning har startats, Dalakoll.se, med information om aktiviteter för unga i länet. Denna ska utvecklas med information om studier och arbete.

Utskottets ställningstagande

Ungdomsstyrelsen har i sin rapport Lika olika som lika – om former för lokalt ungdomsinflytande¹⁵ konstaterat att det är få kommuner som låter ungdomarna utöva inflytande på traditionella vägar. I stället är det många kommuner som etablerar alternativa och parallella strukturer för ungdomars inflytande.

I den nu aktuella skrivelsen redovisar regeringen att den avser att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att under 2010 anordna en utbildning för personer som har en samordnande roll i kommunerna för det lokala ungdomspolitiska arbetet. Ett chefsnätverk eller en utökad dialog mellan chefer med ansvar för demokrati- och inflytandefrågor inom ungdomspolitiken skulle kunna bidra till en fortsatt utveckling av former och innehåll för ungas inflytande i såväl verksamheter som politiska beslut anför regeringen.

Ungdomsstyrelsen kommer också att få i uppdrag att under 2010 genomföra en tematisk analys av ungdomars levnadsvillkor inom huvudområdet inflytande och representation. Analysen ska beröra flera aspekter av ungas inflytande, såsom inflytande i den representativa demokratin, det ideella engagemanget och känslan av att ha inflytande över sitt eget liv. Andra områden som analysen bör belysa är ungas känsla av delaktighet i samhället, attityden till och förtroendet för demokratin samt ungdomsorganisationernas arbete i utanförskapsområden. Slutligen ska analysen även beröra de formella rättigheter som unga har.

Utskottet anser att resultatet av de planerade uppdragen bör avvaktas. Motion Kr231 (c) får anses vara i huvudsak tillgodosedd med de planerade uppdragen. Motionen avstyrks därmed.

¹⁵ Ungdomsstyrelsens skrifter 2009:4.

Jämställd fritid och kultur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om satsningar för en jämställd fritid och kultur. Sveriges Kommuner och Landsting har erhållit 145 miljoner kronor för arbete med denna inriktning under 2008–2010.

Jämför reservation 3 (s, v, mp).

Motionen

Miljöpartiet de gröna begär i *motion Ju381* ett tillkännagivande om att det finns ett stort behov av satsningar riktade till Sveriges kommuner och landsting för att fortsätta ett medvetet och konkret arbete för att jämställa tjejers och killars deltagande i fritids- och kulturlivet (yrkande 41). Ungdomsstyrelsens rapport Fokus 06 visar att det fortfarande finns stor skillnad mellan flickors och pojkars deltagande i kultur- och fritidsutbudet. Motionärerna anser att dessa skillnader påverkas av vilken typ av fritidsanläggningar som kommunerna väljer att satsa på, men också av andelen kvinnliga politiker. De anser att det behövs genusutbildad personal i kommunen som kan utveckla fritids- och kulturverksamheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det behövs konkreta och bestående verksamhetsförbättringar för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ges likartade förutsättningar för sitt deltagande i fritids- och kulturlivet.

För att underlätta detta arbete beviljade regeringen i december 2007 Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) 100 miljoner kronor för att 2008–2010 stödja genomförandet av jämställdhetsintegrering i kommuner, landsting, regionala självstyrelseorgan och kommunala samverkansorgan. Medlen ska bl.a. användas för att utbilda nyckelpersoner i organisationer, utveckla ledningssystemen i kommuner och landsting och för att bygga upp en webbaserad kunskapsbank för kontinuerligt erfarenhetsutbyte. Man ska också utforma modeller för jämställdhetsintegrering av offentligt finansierade verksamheter som utförs i privat regi. Huvudsyftet är att kvalitets-säkra offentligt finansierade verksamheter på kommunal och landstingskommunal nivå och säkerställa att dessa svarar mot båda köns villkor och behov så att hög kvalitet och goda resultat uppnås för kvinnor respektive män, flickor respektive pojkar. Genom satsningen vill man också förbättra befintliga ledningssystem på kommunal och landstingskommunal nivå så att jämställdhetsperspektivet beaktas i dessa.

Genom beslut under 2008 och 2009¹⁶, har regeringen anvisat ytterligare 45 miljoner kronor. Totalt har därmed 145 miljoner kronor avsatts för denna satsning.

Utskottet anser att resultatet av det pågående arbetet bör avvaktas och avstyrker därmed motion Ju381 (mp) yrkande 41.

Fritidsgårdsverksamheten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att utreda frågan om kommunernas skyldighet att bedriva fritidsgårdsverksamhet.

Jämför reservation 4 (v).

Motion

I *motion Kr208* föreslår LiseLotte Olsson m.fl. (v) att regeringen utreder frågan om kommunernas skyldighet att bedriva fritidsgårdsverksamhet. Sedan 1990-talet har antalet fritidsgårdar blivit färre och allt fler drivs av föreningslivet. Samtidigt utvidgas verksamheten till att möta allt fler åldersgrupper. För yngre barn samordnas många verksamheter med skolbarnsomsorgen. Motionärerna anser att det behövs en medveten strategi och satsning på fritidsgårdsverksamheten så att den öppna verksamheten får en mer framskjuten plats i kommunernas satsning på ungdomars fritid. Det behövs också en förskjutning från ett socialt perspektiv till ett medborgarperspektiv, så att ungdomar tillåts att driva sina egna frågor.

Bakgrund

Av en kartläggning som Sveriges Kommuner och Landsting gjorde 2006 framgår att det fanns ca 1 500 fritidsgårdar, ungdomens hus och musikhus i Sverige 2006. Det är en liten ökning jämfört med 2000, men en minskning med omkring 10 % sedan kartläggningen 1990. Antalet idrottshallar har dock ökat med nästan 350 anläggningar sedan 1990.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som senast i betänkande 2007/08:KrU4 behandlade ett likartat motionsyrkande, vill än en gång understryka att ansvaret för den offentligt finansierade och organiserade fritidsverksamheten för ungdomar i huvudsak är ett ansvar för kommunerna och regionerna. Ansvaret är inte reglerat i lag och utskottet anser inte heller att detta är önskvärt. Av 5 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) framgår dock att socialnämnden ska verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden och

¹⁶ IJ2009/2012/JÄM.

i nära samverkan med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling. Därutöver ska man också aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk.

Utskottet vill samtidigt framhålla att staten ger ett omfattande stöd till olika former av verksamhet riktad till unga. Som utskottet redovisat tidigare i detta betänkande har stödet till allmänna samlingslokaler förbättrats genom regeländringar fr.o.m. den 1 januari 2007 och genom höjning av anslagsnivån.

Regeringen har också aviserat att det bidrag som ges till det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet, och som beräknas som en andel av det totala överskottet från AB Svenska Spel, kommer att upphöra fr.o.m. 2011 och ersättas av ett stabilt och förutsägbart bidrag. Överskottet från AB Svenska Spel har i hög grad varierat under senare år och det bidrag som tillfaller ungdomsorganisationernas lokala verksamhet har därför varit svårt att förutse, vilket inneburit svårigheter för ungdomsorganisationerna att planera barn- och ungdomsverksamheten. Omläggningen innebär att anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* (utg.omr. 17) som i dag uppgår till 101 miljoner kronor beräknas öka med 165 miljoner kronor fr.o.m. 2011.

Utskottet anser inte att motion Kr208 (v) bör föranleda något initiativ från riksdagens sida. Motionen avstyrks därmed.

Förebyggande arbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om förebyggande arbete. Regeringen har antagit en strategi för att utveckla föräldrastödet. Regeringen kommer vidare att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att fördela medel till projekt för att locka unga i förorten till föreningslivet.

Jämför reservation 5 (s, v, mp).

Motionerna

I *motion Kr289* begär Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s) ett tillkännagivande om vikten av förebyggande arbete bland barn och unga i utsatta områden för att undvika kravaller, våld och skadegörelse. Motionärerna understryker att det behövs en dialog och en aktiv ungdomspolitik som ger unga möjligheter att förverkliga sina drömmar och skapa sig en bra framtid. När barn saknar möjligheter till bra fritidssysselsättningar på grund av kommunala besparingar och när det inte satsas på trivsamma bostadsområden ökar risken för destruktivt beteende. Det är viktigt att bostadsområdena anpassas till det verkliga behovet av lek och aktiviteter.

Monica Green och Carina Ohlsson (båda s) tar i *motion Kr222* upp alkoholrelaterade problem och anser att många vuxna inte klarar av att vara förebild för sina barn och ungdomar. Utvecklingen under ungdomsåren får tydliga konsekvenser för hur det går senare i livet. Motionärerna anser att en restriktiv alkoholpolitik behöver kompletteras med en ny satsning på frivilligorganisationer, föreningar och kommunernas förebyggande arbete. Alkoholfria mötesplatser och aktiviteter, såsom fritidsgårdar, parklek och drogfria danser, är viktiga inslag. För detta behövs ett grundstöd liknande den modell som ligger till grund för idrottsrörelsen, folkbildningen och trossamfundet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill än en gång understryka att det är viktigt att genom förebyggande insatser främja psykisk hälsa hos alla barn och ungdomar.

I den nu aktuella skrivelsen redovisas att regeringen avser att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att fördela medel under 2010 för en försöksverksamhet avsedd att locka unga i förorten till föreningslivet. Integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni uppgav i en debattartikel i Göteborgs-Posten den 26 oktober 2009 att 8 miljoner kronor kommer att avsättas för ändamålet. Ministern framhåller att det civila samhällets organisationer kan ge människor röst och inflytande över sin vardag. Studier pekar emellertid på att färre barn och ungdomar i resursfattiga områden är engagerade i föreningslivet. Därför är det särskilt viktigt att finna former för att stimulera ungdomar som tidigare inte varit aktiva i föreningslivet till engagemang. Ungdomsorganisationer som vill arbeta med uppsökande verksamhet för att nå unga i dessa områden ska därför kunna söka medel för s.k. engagemangsguider. Dessa är särskilda personer som har till uppgift att stimulera ungdomar som inte själva söker sig till föreningslivet till verksamhet och kontakter inom ideella organisationer inom olika verksamhetsområden.

Av skrivelsen framgår även att regeringen lanserat en strategi för ett utvecklat föräldrastöd. Målsättningen är att via föräldrarna främja barns och ungas hälsa och positiva utveckling och maximera deras skydd mot ohälsa och sociala problem.

Regeringen har vidare aviserat att en proposition om ny alkohollag kommer att avlämnas till riksdagen i mars 2010. Utskottet förutsätter att frågan om ungdomar och alkohol då kommer att tas upp.

Utskottet anser inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motionerna Kr222 (s) och Kr289 (s). Motionerna avstyrks.

Ungas medievardag – ett säkrare Internet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om förebyggande arbete. Medierådet har fått ett tilläggsuppdrag och Nya Surfa Lugnt – Föreningen för Surfa Lugnt har fått medel för att bidra till ett säkrare Internet för barn och unga.

Motionerna

I *motion Kr224* föreslår Solveig Hellquist (fp) att man utreder vilka effekter dataspel och sociala sajter har på barn, ungdomar och vuxna. Motionären anser att dataspel och kommunikation på nätet har både positiva och negativa effekter. Ett intensivt spelande eller kommunikation på nätet kan leda till ointresse för andra fritidsintressen och vänner. Det kan också leda till försämrad förmåga att knyta sociala kontakter. Eftersom dataspelsbranschen vuxit och förväntas växa är det även angeläget att det förs en diskussion kring innehållet i spel och sajter.

Anita Brodén (fp) begär i *motion So230* ett tillkännagivande till regeringen om vikten av att särskilt utreda och komma med förslag till åtgärder som kan förhindra och förebygga suicidhets på Internet (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Med anledning av motionerna vill utskottet understryka att ungas trygghet på nätet är en angelägen fråga. Utskottet diskuterade senast dessa frågor i betänkande 2008/09:KrU6 där också en del av allt det arbete som pågår inom området redovisades. Framför allt arbetar Medierådet och Ungdomsstyrelsen aktivt med frågorna, men även UMO – den virtuella ungdomsmot-tagningen – och olika tjejjourer på nätet.

Regeringen beslutade om det aviserade tilläggsuppdraget till Medierådet den 12 november 2009. I direktivet¹⁷ anføres att medielandskapet har förändrats betydligt de senaste decennierna. Medierådet ska därför initiera aktiviteter som ökar förståelsen för barns och ungas kreativitet och aktiviteter på Internet. Det utvidgade uppdraget är föranlett av att det bland vuxna i dag finns en begränsad kunskap om barns och ungas digitala aktiviteter. Uppdraget ska redovisas till Kulturdepartementet senast den 29 oktober 2010.

Av den nu aktuella skrivelsen framgår också att regeringen beviljat Nya Surfa Lugnt – Föreningen för Surfa Lugnt medel för att genomföra en kraftsamling där flera aktörer tillsammans bidrar till ett säkrare Internet för barn och unga. Bakom Surfa Lugnt står följande organisationer: Barnombudsmannen, Childhood Foundation, Dataföreningen, Friends, F-Secure,

¹⁷ Dir. 2009:103.

Fryshuset, IT & Telekomföretagen, Kamratposten, Post- och telestyrelsen (PTS), Medierådet, Microsoft, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Stiftelsen för Internetinfrastruktur, Rädda Barnen, Symantec och Telia.

Här kan också redovisas att Ungdomsstyrelsen har tagit fram ett metodmaterial om unga, sex och Internet som förutom kunskap ger ett bra underlag för diskussioner, t.ex. i klassrummet och i ungdomsorganisationer. Metodmaterialet kommer att presenteras vid två seminarier under våren 2010 då i första hand lärare och fritidsledare kommer att bjudas in. Ytterligare ett seminarium kommer att vända sig i första hand till organisationer som arbetar med ungdomar.

Utskottet anser att motionerna Kr224 (fp) och So230 (fp) yrkande 2 i huvudsak är tillgodosedda med det anförda. Motionerna avstyrks.

Ekonomiskt stöd till de politiska ungdomsförbunden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om ekonomiskt stöd till de politiska ungdomsförbunden. Regeringens ställningstagande med anledning av utredningens förslag bör inte föregripas.

Motionen

I *motion Kr305* föreslår Fredrik Lundh och Maryam Yazdanfar (båda s) att stödet till de politiska ungdomsförbunden ska göras om och baseras på respektive moderpartis partistöd. Ungdomsförbund utan moderparti ska inte få stöd. Motionärerna anser att de politiska ungdomsförbunden inte bör konkurrera med andra ungdomsorganisationer som får stöd via Ungdomsstyrelsen.

Utskottets ställningstagande

Utredningen om vissa frågor om bidrag till ungdomsorganisationer m.m. lämnade i april 2009 sitt slutbetänkande *Fritid på egna villkor* (SOU 2009:29). Betänkandet är remissbehandlat och ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregripa den fortsatta beredningen. Motion Kr305 (s) avstyrks därmed.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Ungdomspolitiskt handlingsprogram, punkt 1 (s, v, mp)

av Siv Holma (v), Leif Pagrotsky (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Göran Persson i Simrishamn (s), Esabelle Dingizian (mp) och Leif Pettersson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Kr4 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp).

Ställningstagande

Ungdomar är värda att investeras i, både för deras egen skull och för att man på det sättet kan skapa en bättre framtid för alla. En förutsättning för att unga människor ska kunna skapa en egen tillvaro och ta steget in i vuxenlivet är att de får möjlighet att försörja sig och skaffa en egen bostad.

Utbildning och lärande

Regeringen har beslutat om en rad förändringar som sorterar unga människor och hindrar dem från att gå vidare. Hälften av eleverna ska enligt regeringen i framtiden inte få läsa in de teoretiska kunskaper som är nödvändiga för ett modernt arbetsliv och för att kunna söka sig till fortsatta studier. Vi anser att det är fel att sänka kunskapskraven i gymnasieskolan. I stället vill vi höja nivån och ge alla möjlighet till högskolebehörighet. Det ska också finnas flera möjligheter för den som saknar en fullständig grundskole- eller gymnasiekompetens att komplettera sin utbildning inom komvux eller på folkhögskola. Regeringens kraftiga nedskärningar i vuxenutbildningen och förändringar i antagningssystemen som gör att folkhögskoleelever stoppas från att söka till högskolan stänger ytterligare dörrar. Detta motsätter vi oss.

Arbete och försörjning

Vi anser att det gemensamma program som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna presenterade i fem punkter i sina budgetmotioner för 2010 bör genomföras för att minska ungdomsarbetslösheten.

- Jobbstart för unga innebär att Arbetsförmedlingen snabbt ska kartlägga alla unga mellan 18 och 24 år som skriver in sig vid förmedlingen. Det ska göras redan samma dag som den unga skriver in sig.
- Inrätta Ungdomslyftet, ett tillfälligt program med 10 000 platser, för unga arbetslösa som vill komplettera sin utbildning för att få grundläggande behörighet.
- Ge fler möjligheter till jobb, utbildning och praktik – resurser till 10 000 platser bör avsättas. Utbildningsstarten – en rättighet och en skyldighet för den som varit arbetslös i ett år att delta i en yrkesinriktad utbildning med arbetsplatsförlagd praktik, läsa in allmän behörighet eller gå vidare till högre studier.
- Fler platser i kvalificerad yrkesutbildning och högskola samt 400 miljoner kronor till högskolan för höjd kvalitet.
- Mer resurser för att få bättre studie- och karriärrådgivning och ökade möjligheter till traineejobb för nyutexaminerade akademiker.

Vi vill understryka att ungdomar har rätt till en egen, sund ekonomi. Barn ska inte kunna skuldsättas av sina föräldrar. Det är bra att regeringen nu har överlämnat en proposition om betalningsansvaret för underårigas avgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården till riksdagen. Vi anser emellertid att regeringen drar sms-lånen i långbänk. Regeringen har nu slutligen aviserat en proposition i frågan till maj, men fram till dess att lagen kan komma att träda i kraft kommer tusentals ungdomar att fastna i skuldfällan.

Vi ser bostadspolitiken som ett viktigt inslag i den generella välfärdspolitiken, en social rättighet och en given del i samhällsbyggandet för en långsiktigt hållbar utveckling. Vi har därför föreslagit ett nytt bostadspolitiskt mål med tydliga sociala ambitioner och som särskilt ska främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vi anser det helt nödvändigt att öka takten på bostadsbyggandet, inte minst vad gäller hyresrätter. Stora ungdomskullar är på väg in på bostadsmarknaden. Antalet högskolekommuner med bostadsbrist för studenter ökar. Bristen på bostäder riskerar att bli ett allvarligt hinder för Sveriges möjligheter att bekämpa arbetslösheten och öka sysselsättningen.

Hälsa och utsatthet

Vi vill förstärka skolhälsovården för att kunna erbjuda en högre kvalitet och större tillgänglighet. Det behövs också en bättre tillsyn för att kontrollera att lagar, förordningar och riktlinjer följs, både i kommunala och fristående skolor. Genom att förstärka skolhälsovården kan barn och ungdomar med psykiska problem få hjälp i tid och barn- och ungdomspsykiatri.

trin (BUP) kan koncentrera sig på barn med mer omfattande behov. Vi anser att det i varje kommun ska finnas samverkansmodeller för barn och ungdomar med problem (samverkan mellan skola, socialtjänst, barn- och ungdomspsykiatri och ungdomsmottagning). Vi vill vidare avsätta mer resurser till Nationella hjälplinjen som är en ideellt driven jourtelefon. Denna är ett viktigt komplement till psykiatrin, inte minst för ungdomar och unga vuxna, betonar de. Även Bris verksamhet är mycket viktig.

Unga drogmissbrukare ska få vård utan dröjsmål. Insatser måste sättas in tidigt om de ska bli effektiva. Väntetiden till behandling ska vara högst två veckor.

Vi vill ha en översyn av tobakslagen för att komma till rätta med att åldersgränsen inte upprätthålls vid försäljning av tobak. Ett sätt är att införa ett licensförfarande för tobakshandlare. Vi avvaktar med intresse regeringens aviserade förslag i frågan.

Det bör utarbetas en nationell handlingsplan för att minska alkoholbruket bland unga. Behovet av förändringar i lagstiftningen bör prövas samtidigt som det utarbetas förslag när det gäller arbetet med attityder.

Den sociala barn- och ungdomsvården behöver förbättras. Regeringen bör skyndsamt lägga fram förslag till riksdagen för att åtgärda de brister som redovisats angående HVB-hemmen (hem för vård och boende). Regeringen bör också beakta de många bra förslag som lyfts fram av Barnskyddsutredningen (SOU 2009:68) för att ge barn och unga stärkt skydd.

Ungdomsmottagningarna måste utvecklas. De som arbetar på ungdomsmottagningarna måste ha beredskap och kunskap för att kunna ge stöd till ungdomar som lever med hedersproblematik. De måste också kunna möta homosexuella och bisexuella personer liksom transpersoner med kompetens och respekt och möta de frågor och problem kring sexualitet som unga människor med funktionsnedsättning har.

Kultur

Alla barn och ungdomar har rätt till kultur och fritidsaktiviteter på sina egna villkor och efter egna förutsättningar. För att ta till vara det egna skapandets kraft gäller det att samhället ger utrymme för detta. Det handlar om replokaler, skapande verkstäder, teaterlokaler, platser för spontanidrott och mycket annat. Vi anser att det måste skapas fler ickekommersiella och drogfria mötesplatser där unga själva är med och påverkar innehållet och där såväl flickor som pojkar ges lika stort utrymme att utvecklas och växa. Musik- och kulturskolan ska utvecklas, inte avvecklas, och de estetiska ämnenas ställning i skolan ska värnas. Det är viktigt med fri entré på museerna och låga avgifter i musik- och kulturskolan. Det är också viktigt att det finns tillgång till kultur i närområdet oavsett var i landet man bor. Fria bibliotek är en resurs att slå vakt om. I samhällsplaneringen är det viktigt att det säkerställs att det finns utrymme och möjlighet till lek, fysisk rörelse och spontanidrott på t.ex. skolor och i bostadsområden. Att ge utrymme för idrott är också en fråga om folkhälsa.

Vad vi här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2009/10:Kr4 (s, v, mp).

2. Homo- och bisexuella ungdomar samt unga transpersoner, punkt 4 (s, v, mp)

av Siv Holma (v), Leif Pagrotsky (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Göran Persson i Simrishamn (s), Esabelle Dingizian (mp) och Leif Pettersson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:So603 av Börje Vestlund m.fl. (s) yrkande 4 och avslår motion 2009/10:Kr298 av Agneta Berliner och Birgitta Ohlsson (båda fp).

Ställningstagande

Alla barn och ungdomar har rätt till samma nationellt likvärdiga skola där mobbning och kränkande behandling motverkas så att alla elever kan känna sig trygga och välkomna. Så är inte fallet. Statens folkhälsoinstituts rapport om hbt-personers hälsosituation, Hälsa på lika villkor, visar på en alarmerande hög risk för suicidtankar och suicidförsök och att unga transpersoner ofta utsätts för mobbning och utanförskap. Stöd och bekräftelse saknas i undervisning och skolböcker, och kuratorer, skolpsykologer och lärare har sällan utbildning på området. Även ungdomsmottagningar och barn- och ungdomspsykiatri saknar kompetens i frågan. Vi vill understryka att det är viktigt att samhället särskilt värnar unga transpersoner och vidtar åtgärder för att förbättra och stärka målgruppens hälsosituation. Det är bra att Ungdomsstyrelsen har fått ett uppdrag om en fördjupad analys. Men det är också angeläget att framhålla att analysen bör leda till åtgärder så snart som möjligt.

Vad vi här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2009/10:So603 (s) yrkande 4 och avslå motion 2009/10:Kr298 (fp).

3. Jämställd fritid och kultur, punkt 6 (s, v, mp)

av Siv Holma (v), Leif Pagrotsky (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Göran Persson i Simrishamn (s), Esabelle Dingizian (mp) och Leif Pettersson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju381 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp) yrkande 41.

Ställningstagande

Kultur- och fritidsaktiviteter är viktiga komponenter för alla människor för att skapa sociala relationer, personligt välbefinnande och identitetsutveckling. Det är därför angeläget att erbjuda aktiviteter som lockar såväl pojkar som flickor, unga män som unga kvinnor. Trots de insatser som tidigare gjorts visar Ungdomsstyrelsens rapport Fokus 06 att det fortfarande är stor skillnad mellan flickors och pojkars deltagande i kultur- och fritidslivet. Skillnaderna påverkas av vilken typ av fritidsanläggningar som kommunerna väljer att satsa på, och om det är aktiviteter som lockar både pojkar och flickor, men också av andelen kvinnliga politiker.

Det finns därför ett stort behov av satsningar riktade till Sveriges Kommuner och Landsting för att fortsätta ett medvetet och konkret arbete för att jämställa flickors och pojkars deltagande i fritids- och kulturlivet. Det behövs genusutbildad personal i kommunen som kan utveckla fritids- och kulturverksamheten.

Vad vi här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2009/10:Ju381 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp) yrkande 41.

4. Fritidsgårdsverksamheten, punkt 7 (v)

av Siv Holma (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Kr208 av LiseLotte Olsson m.fl. (v).

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör utreda frågan om kommunernas skyldighet att bedriva fritidsgårdsverksamhet. Sedan 1990-talet har antalet fritidsgårdar blivit färre och allt fler drivs av föreningslivet. Samtidigt utvidgas verksamheten till att omfatta allt fler åldersgrupper. För yngre barn samordnas många verksamheter med skolbarnsomsorgen. Jag anser att det behövs en medveten strategi och satsning på fritidsgårdsverksamheten så att den öppna verksamheten får en mer framskjuten plats i kommunernas satsning på ungdomars fritid. Det behövs också en förskjutning från ett socialt perspektiv till ett medborgarperspektiv, så att ungdomar tillåts att driva sina egna frågor.

Vad jag här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Därmed bör riksdagen bifalla motion 2009/10:Kr208 (v).

5. Förebyggande arbete, punkt 8 (s, v, mp)

av Siv Holma (v), Leif Pagrotsky (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Göran Persson i Simrishamn (s), Esabelle Dingizian (mp) och Leif Pettersson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Kr222 av Monica Green och Carina Ohlsson (båda s) och avslår motion 2009/10:Kr289 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s).

Ställningstagande

Utvecklingen under ungdomsåren får tydliga konsekvenser för hur det går senare i livet. Vi anser därför att den restriktiva alkoholpolitiken behöver kompletteras med en ny satsning på frivilligorganisationer, föreningar och kommunernas förebyggande arbete. Alkohol fria mötesplatser och aktiviteter såsom fritidsgårdar, parklek och drogfria danser är viktiga inslag. För detta behövs ett grundstöd liknande den modell som ligger till grund för idrottsrörelsen, folkbildningen och trossamfunden.

Vad vi här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2009/10:Kr222 (s) och avslå motion 2009/10:Kr289 (s).

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2009/10:53 En strategi för ungdomspolitik.

Följdmotionen

2009/10:Kr4 av Leif Pagrotsky m.fl. (s, v, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en strategi för ungdomspolitik.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Ju381 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp):

41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det finns ett stort behov av satsningar riktade till Sveriges Kommuner och Landsting för att fortsätta ett medvetet och konkret arbete för att jämställa tjejers och killars deltagande i fritids- och kulturlivet.

2009/10:So230 av Anita Brodén (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att särskilt utreda och komma med förslag till åtgärder som kan förhindra och förebygga suicidhets på Internet.

2009/10:So603 av Börje Vestlund m.fl. (s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om unga transpersoners utsatthet.

2009/10:Kr208 av LiseLotte Olsson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda frågan om kommunernas skyldighet att bedriva fritidsgårdsverksamhet.

2009/10:Kr222 av Monica Green och Carina Ohlsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet och vikten av förebyggande arbete i frivilligorganisationer och i kommuner.

2009/10:Kr224 av Solveig Hellquist (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda vilka effekter dataspel och sociala sajter har på barn, ungdomar och vuxna.

2009/10:Kr231 av Kenneth Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ytterligare stödjande insatser för lokala och regionala ungdomsinsatser.

2009/10:Kr244 av Betty Malmberg och Mats Gerdau (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att öka kunskapen och användandet av samhälls-ekonomiska analyser i sociala sammanhang.

2009/10:Kr289 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av förebyggande arbete bland barn och unga i utsatta områden, för att undvika kravaller, våld och skadegörelse.

2009/10:Kr298 av Agneta Berliner och Birgitta Ohlsson (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om unga hbt-personers situation och vad som behöver göras för att förbättra deras hälsa.

2009/10:Kr305 av Fredrik Lundh och Maryam Yazdanfar (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ekonomiskt stöd till de politiska ungdomsförbunden.